Reactie op advies van de Adviesraad Participatiewet Amsterdam

Niet-gebruik armoede- en inkomensvoorzieningen

Aan	Adviesraad Participatiewet Amsterdam
Van	College van Burgemeester en Wethouders
Datum advies	5 mei 2026
Datum reactie:	24 augustus 2026

Inleiding

De gemeente bedankt de Adviesraad voor het uitgebrachte advies over het terugdringen van niet-gebruik van armoede- en inkomensvoorzieningen en de inzet van proactieve dienstverlening. Wij waarderen het dat u vanuit uw kennis, ervaring en consultatie van uw achterban heeft meegedacht over de mogelijkheden om Amsterdammers beter te informeren over inkomensondersteuning waar zij mogelijk recht op hebben. De gemeente heeft de Adviesraad gevraagd welke doelgroep een proactieve benadering zou moeten krijgen en op welke manier die benadering vorm zou moeten krijgen.

Samenvatting van het advies

De Adviesraad adviseert de gemeente om inwoners zorgvuldig, respectvol en waar mogelijk persoonlijk te benaderen, integraal naar inkomens- en armoedevoorzieningen te kijken en meer gebruik te maken van ambtshalve toekenning. Daarnaast vraagt de Adviesraad aandacht voor kwetsbare inwoners, levensgebeurtenissen, passende communicatie en de inzet van partners in de stad om niet-gebruik van voorzieningen terug te dringen.

Reactie advies

Uw advies sluit goed aan bij de ambitie van de gemeente Amsterdam om de bestaanszekerheid van Amsterdammers te versterken en ervoor te zorgen dat voorzieningen toegankelijk, begrijpelijk en vindbaar zijn voor inwoners die daar recht op hebben. Hieronder staat per adviespunt wat de gemeente wel, niet of gedeeltelijk overneemt en licht toe wat we al doen op dit gebied.

Advies dat de gemeente overneemt

Zorgvuldige en respectvolle benadering

De Adviesraad benadrukt dat de benadering van een doelgroep ondersteunend, zorgvuldig en respectvol moet zijn en niet controlerend of dwingend mag overkomen. De gemeente neemt dit advies ter harte en benadrukt dat Proactieve dienstverlening zich richt zich op het informeren van inwoners

over *mogelijke* rechten. De uiteindelijke keuze blijft bij de inwoner. De gemeente erkent ook dat niet-gebruik niet altijd problematisch is. Sommige inwoners maken bewust geen gebruik van voorzieningen.

Integraal kijken naar regelingen

De Adviesraad geeft aan dat er dat er veel aandacht moet zijn voor de onbekendheid van inwoners met regelingen en voorzieningen. Ook kan het vertrouwen in de gemeente worden vergroot als een medewerker voorafgaand aan een gesprek bekijkt of een inwoner mogelijk ook recht heeft op andere regelingen.

De gemeente is zich ervan bewust dat het voor Amsterdammers niet altijd duidelijk is op welke inkomensondersteuning zij recht hebben en waar zij deze kunnen aanvragen. Dit kan leiden tot niet-gebruik van regelingen. Daarom vindt de gemeente het belangrijk om niet alleen naar de directe hulpvraag van een inwoner te kijken, maar naar de bredere financiële situatie.

Binnen de huidige inkomensbrede dienstverlening gebeurt dit al. Tijdens een gesprek met een klantbegeleider inkomen wordt de financiële situatie van de Amsterdammer besproken. Er is daarbij ook aandacht voor schulden en andere financiële zorgen. De medewerker informeert de inwoner over regelingen en voorzieningen van de gemeente en het Rijk die mogelijk van toepassing zijn. Waar nodig wordt de inwoner ook geholpen bij het aanvragen hiervan. De gemeente wil deze brede manier van kijken en informeren verder versterken.

Duidelijke communicatie en minder administratie
De gemeente blijft werken aan eenvoudigere procedures en minder administratieve lasten. In communicatie over minimaregelingen en kwijtschelding benadrukt de gemeente dat terugvordering meestal niet aan de orde is.

Vereenvoudiging en uitbreiding van kindvoorzieningen
De Adviesraad stelt voor om gezinnen met schoolgaande kinderen een vast bedrag ambtshalve toe te kennen en adviseert daarnaast dat het mogelijk zou moeten zijn om een verhoging aan te kunnen vragen op de vaste bedragen van de kindregelingen.
De gemeente heeft inmiddels het Kindtegoed op de Stadspas gezet waarmee deze kindregelingen vereenvoudigd zijn. Daarnaast is er altijd ruimte voor maatwerk en zijn er maatwerkbudgetten beschikbaar als huidige regelingen niet toereikend blijken te zijn.

Advies dat de gemeente gedeeltelijk overneemt

Ambtshalve toekenning van voorzieningen
De gemeente deelt de ambitie om voorzieningen ambtshalve toe te kennen. Voor sommige minimaregelingen gebeurt dit al. Voor de algemene bijstand blijft een aanvraag nodig, omdat actuele gegevens over inkomen, vermogen en gezinssituatie nodig zijn.

Persoonlijk contact en samenwerking met partners
De Adviesraad benadrukt het belang van persoonlijk contact en het aansluiten bij de leefwereld van Amsterdammers. De gemeente vindt het belangrijk om Amsterdammers waar mogelijk persoonlijk en mondeling te informeren. Gezien de omvang van de doelgroep blijft daarnaast ook digitale en schriftelijke communicatie noodzakelijk. Om goed aan te sluiten bij de leefwereld van inwoners werkt de gemeente samen met buurtteams, maatschappelijke en informele organisaties en andere vertrouwde

plekken in de stad. Een voorbeeld hiervan is de Flying Squad, die op verschillende plekken in de stad voorlichting geeft.

Prioritering van doelgroepen
De Adviesraad adviseert het college om terughoudend te zijn met een proactieve aanpak die zich uitsluitend richt op één of enkele specifieke doelgroepen. Daarnaast geeft de Adviesraad aan dat het belangrijk is dat proactieve dienstverlening zorgvuldig, proportioneel en uitlegbaar gebeurt en er juist breed wordt gekeken naar alle de rechthebbenden op basis van de beschikbare data.

De gemeente vindt het ook belangrijk om zorgvuldig en duidelijk met gegevens om te gaan en zich daarbij aan de wet te houden. We willen vooral inwoners bereiken die het meest kwetsbaar zijn en die het meest baat hebben bij inkomensondersteuning.

Tegelijkertijd kan de gemeente op dit moment slechts gedeeltelijk tegemoetkomen aan het advies om breed naar alle mogelijke rechthebbenden te kijken. Vanwege de beschikbare capaciteit en de gefaseerde invoering van de Wet proactieve dienstverlening is het noodzakelijk om keuzes te maken in de doelgroepen die als eerste worden benaderd.

De gemeente richt zich daarom in eerste instantie op doelgroepen waarbij het risico op niet-gebruik naar verwachting het grootst is en de maatschappelijke meerwaarde van proactieve dienstverlening het hoogst. Naarmate meer ervaring wordt opgedaan met de uitvoering van de wet, kan worden bezien of en hoe de aanpak verder kan worden verbreed. De gemeente blijft daarbij graag in gesprek met de Adviesraad en staat open voor suggesties over de prioritering van doelgroepen.

Aandacht voor inwoners met een laag inkomen

De Adviesraad adviseert om meer aandacht te hebben voor de bredere groep inwoners met een laag inkomen, ook als zij geen bijstandsuitkering ontvangen. De gemeente vindt het belangrijk om zich ook in te zetten voor werkenden die moeite hebben om rond te komen.

De gemeente doet dit al op verschillende manieren. Zo zijn er projecten gericht op het verbeteren van de inkomenssituatie van werkenden met een laag inkomen. Ook werken we samen met werkgevers om inwoners beter te informeren over regelingen en voorzieningen.

De Wet proactieve dienstverlening biedt op dit moment nog onvoldoende mogelijkheden om deze groep gericht en proactief te benaderen. We beschikken nog niet over de gegevens die nodig zijn om deze groep goed in beeld te brengen. De gemeente blijft zich daarom inzetten om deze gegevens in de toekomst wel beschikbaar te krijgen.

Tegelijkertijd denken we graag samen met de Adviesraad na over andere manieren om werkenden met een laag inkomen, die vaak moeilijk te bereiken zijn, beter te bereiken en te informeren.

Kwetsbaarheid als uitgangspunt
De Adviesraad stelt dat het uitgangspunt voor de gemeente zou moeten zijn dat bij de proactieve benadering bij de inwoner sprake moet zijn van een kwetsbare persoonlijke situatie.
De gemeente heeft vaak weinig informatie over de persoonlijke situatie van inwoners. Dat geldt vooral voor mensen die nog geen contact hebben met de gemeente. Daarom is het niet altijd mogelijk om vast te stellen of iemand kwetsbaar is. Bij inwoners die al bekend zijn bij de gemeente, kijkt de gemeente steeds beter naar belangrijke gebeurtenissen in hun leven en de invloed hiervan op de inkomenssituatie. Denk aan ziekte, een scheiding of het overlijden van een naaste. De gemeente anticipeert in haar

inkomensbrede dienstverlening hierop door waar mogelijk haar klanten proactief te benaderen en uit te nodigen voor een gesprek

Advies dat de gemeente niet overneemt

Proactieve dienstverlening bij zeker recht
Adviesraad adviseert de gemeente om alleen inwoners proactief te benaderen als het bijna zeker is dat zij recht hebben op ondersteuning. De Adviesraad heeft ook de voorkeur voor een controle vooraf, voordat iemand wordt uitgenodigd voor een gesprek.
De Wet proactieve dienstverlening maakt het nu nog niet mogelijk om vooraf met zekerheid vast te stellen of iemand recht heeft op een bijstandsuitkering. Dat komt doordat de gemeente geen toegang heeft tot alle gegevens die daarvoor nodig zijn, zoals actuele gegevens van de Belastingdienst over het vermogen en de samenstelling van het huishouden.
De gemeente probeert daarom zoveel mogelijk inwoners te benaderen van wie het waarschijnlijk is dat zij recht hebben op ondersteuning. Maar als iemand nog geen klant van de gemeente is, heeft de gemeente niet alle benodigde informatie. Die persoon moet daarom altijd zelf een aanvraag doen. Pas daarna kan de gemeente vaststellen of er daadwerkelijk recht is op inkomensondersteuning.
Op dit moment kan de gemeente inwoners wel herkennen die *mogelijk* recht hebben op ondersteuning en hen hierover informeren. In de communicatie moet daarom duidelijk staan dat het gaat om een *mogelijk recht* en niet om een recht dat al vaststaat.

Grens aanvraag minimavoorzieningen van 130 naar 140% van het WSM
De adviesraad stelt voor om een eenvoudige aanvraag mogelijk te maken tot een maximum van 140% van het minimumloon.
Op dit moment zijn de meeste minimaregelingen beschikbaar voor inwoners met een inkomen tot 130% van het wettelijk sociaal minimum. Voor de kindregelingen geldt een grens van 150%. Met deze ruime inkomensgrenzen biedt Amsterdam de regelingen aan een brede groep inwoners aan. Daarmee wil de gemeente ervoor zorgen dat de beschikbare ondersteuning terechtkomt bij huishoudens die deze het hardst nodig hebben. Vanwege het beperkte beschikbare budget voor armoedebestrijding ligt een verruiming naar 140% nu niet in de lijn der verwachting.

Motivering
De gemeente neemt het grootste deel van de aanbevelingen over, omdat deze passen bij de bestaande koers, beleid en uitvoering. Dit geldt bijvoorbeeld voor een respectvolle benadering, integraal kijken naar regelingen en vereenvoudiging van dienstverlening.

Een aantal aanbevelingen neemt de gemeente gedeeltelijk over. Of en hoe we deze kunnen uitvoeren, hangt af van de wet- en regelgeving, de beschikbare gegevens, de capaciteit en wat in de praktijk haalbaar is. Zo wil de gemeente inwoners waar mogelijk persoonlijk informeren. Tegelijkertijd zijn digitale en schriftelijke communicatie nodig omdat het om een grote groep inwoners gaat.

Een aantal aanbevelingen kan de gemeente niet overnemen. Zo kan de gemeente inwoners niet alleen proactief benaderen als vrijwel zeker is dat zij recht hebben op inkomensondersteuning. De Wet proactieve dienstverlening geeft de gemeente namelijk niet de mogelijkheid om alle gegevens te krijgen die nodig zijn om dit recht met zekerheid vast te stellen.

Ook kan de gemeente kwetsbaarheid niet altijd als uitgangspunt nemen. Een deel van de inwoners die mogelijk recht heeft op ondersteuning is nog niet bij de gemeente bekend. Ook hebben we niet altijd voldoende informatie over hun persoonlijke situatie om te kunnen bepalen wie kwetsbaar is.

Vervolgstappen
De gemeente neemt de aanbevelingen mee in de verdere uitwerking van proactieve dienstverlening. Waar mogelijk verwerkt de gemeente de adviezen in beleid en uitvoering.
Op sommige punten is meer verdieping nodig. De gemeente blijft graag in gesprek met de Adviesraad over:

- hoe om te gaan met onzekerheid over een mogelijk recht op ondersteuning;
- hoe kwetsbare inwoners die nog niet in beeld zijn beter bereikt kunnen worden;
- welke vormen van communicatie het meest effectief zijn om inwoners tijdig en passend te informeren.

De gemeente kijkt uit naar de verdere samenwerking en staat ook open voor nadere toelichting op deze reactie.

Namens het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam

Annemarie Stokman, Directie WPI